

הפיקוח על היסטוריה בחמ"ד

"...האובדן של אבא שלי הוא אובדן עבור כולם...
המשפחתיות, הדאגה, העזרה לזולת,
את החיוק והרצון הכן לעזור לכולם..."

(מושית, בתו של שלמה מנצור הי"ד)

פוגרום הפרהוד¹

חג השבועות תש"א (יוני 1941)

לזכרו של שלמה מנצור הי"ד שנרצח על ידי מחבלי חמאס

'דף-לוח' הפרהוד

¹ הנושא נלמד מתוך הספר 'השיבה לציון' בהוצאת מכון הר-ברכה, עמודים 229-230

חלק ראשון:

מצורף קישור לויקיפדיה: [הפרהוד – ויקיפדיה](#).

קישור להרצאתה של פרופ' אסתר מאיר גליצנשטיין שניתנה מטעם מרכז מורשת יהדות בבל באור

יהודה: [הפרהוד - הרצאה ומצגת של פרופ' אסתר מאיר-גליצנשטיין](#)

המורה יבקש מהתלמידים לענות על שתי השאלות הבאות²:

א. הציגו את הרקע ההיסטורי לפרוץ פוגרום הפרהוד.

ב. הציגו מהו הפרהוד.

חלק שני:

כשהיה בן שלוש וחצי עבר הפעוט שלמה מנצור עם משפחתו את פוגרום הפרהוד בעיראק (1941).

שלמה מנצור היה עד בוקר ה- 11.2.2025 החטוף המבוגר ביותר שנמצא בשבי החמאס. הוא היה בן 86, נשוי למזל, אב לחמישה ילדים וסב ל-12 נכדים. התגורר עד יום חטיפתו ב 7.10 בקיבוץ כיסופים³ שבעוטף עזה.

בבוקר ה-7.10 היה שלמה בביתו עם רעייתו מזל. הם כתבו למשפחתם שהם בסדר. דקות לאחר מכן, פרצו מחבלי החמאס לביתם ביריות, הרסו את הבית, אזקו את ידיו של שלמה, סטרו לו, לקחו את מפתחות המכונית שלו והובילו אותו לכיוון המכונית, כשהוא עדיין לבוש בפיג'מה. הם חטפו אותו לעזה. אשתו הצליחה לברוח לבית השכנים.

² ניתן להיעזר גם בספר הלימוד 'השיבה לציון'

³ קיבוץ כיסופים שוכן בנגב הצפון-מערבי ומשתייך למועצה אזורית אשכול. כיסופים, הממוקם כ-40 דקות מבאר שבע ואשקלון, הוקם בשנת 1951 ע"י גרעיני חלוצים מצפון ומדרום אמריקה, שבאו להפריח את השממה מתוך רצון ליישוב את הנגב. כיום מתגוררים בכיסופים כ-250 חברים ותושבים המשמרים קהילה ערכית, שיתופית ורב דורית המבוססת על עקרונות השיוויון והדמוקרטיה. כמו כן, מטפחת הקהילה ערכות ועזרה הדדית בין חברה. בקיבוץ מתקיימות רמה ואיכות חיים טובה של החברים תוך שמירה על בטחון כלכלי. נבנית חברה פלורליסטית, דינמית, משתנה, המאפשרת ביטויים יצירתיים משותפים ויחודיים בכל התחומים. הקיבוץ הוא בעל אופי חילוני, עם זיקה לתרבות ולמורשת יהודית, בו חוגגים את חגי ישראל בשיתוף ומתקיימים אירועים ציבוריים כגון: חג הקיבוץ, ימי גיבוש וכ"ף, פרויקטים קהילתיים,

ביום שלישי י"ג שבט תשפ"ה (11.2.2025) התקבלה ההודעה הקשה הבאה:

צה"ל הודיע: שלמה מנצור נרצח ב-7/10 וגופתו מוחזקת בעזה

494 ימים לאחר שנחטף מביתו בכיסופים לרצועת עזה, הודיע הקיבוץ על מותו של החטוף שהוגדר המבוגר ביותר בשבי חמאס. שמו של שלמה, ממקימי כיסופים, מופיע ברשימת המשוחררים בשלב א'. הוא שרד את פרעות הפרהוד בעיראק, והותיר 5 ילדים ו-12 נכדים. "הוא עבר שתי שואות", אמרה בעבר בתו

המורה יבקש מהתלמידים לקרוא את הקטע הבא שבו מספרת הדסה לזר אחותו הצעירה של שלמה מנצור על חייו ועל אישיותו.

המורה יבקש מהתלמידים לבחור שתי תכונות של שלמה המשתקפות בדברים. שתף את התכונות שנבחרו על הלוח בכיתה או בענן-מילים.

המורה יבקש מהתלמידים לציין ולנמק איזו תכונה מתכונותיו של שלמה מנצור הי"ד היו מבקשים לאמץ לחייהם.

"...שלמה מנצור אחי, כיום בן 86. הוא נולד בעיראק בעיר בגדד. בן בכור ונכד בכור. ילד תפנוקים ואהוב על כולם. ילד שהוסיף אור למשפחה. שמו בערבית אסעד – "הכי מאושר" ובעברית שלמה. משפחתי עולה לישראל בשנת 1951 עם שלמה, שהיה אז בן 13, ועם עוד שלושה ילדים, ואמא בהריון. הם עולים בחוסר כל, מכיוון שבחלק מהתנאים לעליה לארץ צריך היה לוותר על האזרחות וגם הרכוש הפרטי הולאם. כאשר הגיעו לארץ, העבירו אותם למחנות מעבר, בשער העליה, למשך מספר שבועות. הרעב היה כבד והיו חסרים תלושי מזון. שלמה, בפיקוחותו ותושייתו, לקח את אחי בן ה-9 והשניים חיפשו באשפה תלושי מזון שלא נשרפו, וכך הציל שלמה את המשפחה מחרפת רעב. לבסוף העבירו את משפחתי לירושלים, למעברת תלפיות, לצריף דל בו השתכנו הוריי, ארבעה ילדים ותינוק שאך נולד. כמה קשים היו התנאים הדלים שהם חיו בהם. הגשם שלא הפסיק לדלוף בחורף, השמש היוקדת בקיץ, ומסביב ימי צנע וחוסר במשאבים להתקיים. שנתיים לאחר מכן, כשהוא בן 15, הגיעו נציגי תנועות הנוער ושכנעו אותו להצטרף לקיבוץ כיסופים. המרחבים של הקיבוץ דיברו לליבו ובעודו נער בעצמו, החל להדריך נוער. כעבור שנתיים, התגייס שלמה לצבא ושירת בנח"ל המוצנח. אני כילדה הייתי גאה מאוד לספר על אחי הצנחן. שלמה אהב לעבוד את האדמה והיה ממייסדי הקיבוץ. הוא הפריח את השממה, ובשנות בצורת היה מאוד מוטרד שמא החיטה לא תצמח.

הוא כל כך אהב את הקיבוץ, שם הכיר את מזל אשתו והקימו משפחה לתפארת. שלמה הוא בעל נהדר, אבא למופת לחמשת ילדיו וסבא מדהים ל-12 נכדיו ואח נפלא לחמשת אחיו. איש חינוך אמיתי. עם לב זהב וידי זהב, עם חיוך ממיס על השפתיים ואור מתוק בעיניים. שלמה הוא אומן, יודע לקחת כל גרוטאה ולהפוך אותה ליצירה. ייצר חנוכיות, תכשיטים, מסגרות משקפיים ועוד. לפני הרבה שנים הוא יצר חנוכיה שנעלמה עם השנים ובאופן מוזר מאוד היא נמצאה לפני כשנה. הוא שיפץ אותה ובחנוכה האחרון הדליקו בה נרות בים המלח מפוני קיבוץ כיסופים, בלעדיו כמובן. שלמה הוא הנגר המיתולוגי של קיבוץ כיסופים, וגם בימים אלו מלמד את הדור הצעיר נגרות. הילדים קוראים לו "סבא שלמה", איש מלא חמלה לאחר, בני אדם ובעלי חיים. הוא עסק בענפים רבים בקיבוץ – טיפל באפרוחים בלול כאילו היו ילדים, כולו חמלה. אני בטוחה שגם בשבי הוא דואג לכולם ואת מנת האוכל הזעומה שלו הוא חולק עם חטופים אחרים. זה שלמה שלנו, זאת הדרך שלו, תמיד נוהג באצילות נפש, תמיד רוחש כבוד לאחר. אנשים מעידים עליו שהוא קונצנזוס, איש שכולם אוהבים לאהוב, מקטן ועד גדול. בגילו המופלג שלמה עדיין מתנדב בצבא, פעם בשבוע בימי רביעי וכשמתבטלים ימי ההתנדבות, הוא מאוכזב מאוד..."

חלק שלישי:

לפי שיקול דעתו של המורה, ניתן לקיים דיון בשאלה מה משותף ומה שונה לדעתכם בין הפרהוד שעבר שלמה בילדותו ובין המציאות שחוה שלמה בשביע לאוקטובר.

(השנאה ליהודים לאורך ההיסטוריה, שבאה לידי ביטוי בצורות שונות, מקומות שונים ותקופות שונות, המשמעות של המדינה, הריבונות והצבא ועוד).

להלן שני קישורים לסרטים היכולים לסייע בדיון.

על המורה לצפות בסרטים לפני הקרנתם בכיתה. יש בהם קטעים קשים לצפייה וניתן להקרין רק חלקים מהם.

1. הוא ניצל משואת הפרהוד, ועכשיו הוא עובר התעללות "אחותו של החטוף שלמה מנצור" נוספת בזקנתו – מדקה 50:39.

2. מהפרהוד לשבעה באוקטובר – מדקה 8:27:

<https://www.youtube.com/watch?v=qbFMyRWDYZE>

